

“Sağlık Hizmeti Kaynaklı Zarar” Tartışmasında “Zarar”ın Kaynağına İnmek!

ALİ ÇERKEZOĞLU¹

“Sağlık Hizmeti Kaynaklı Zarar” kavramını tartışabilmek için öncelikle “zarar”ın kökenini aldığı bir “sağlık hizmetinin” varlığından söz etmek gerekir. Bu hizmetin çağın bilimsel ve etik değerlerine sahip nitelikte ve toplumdaki herkese eşit mesafede olması, ihtiyaç duyulduğunda mağduriyet yaşanmadan anadilinde erişilebilmesi ve hepsinden önemlisi parasız sunulması ön koşuldur. İlk başta ütöpik görülen bu paradigma yaşadığımız dünyanın çıplak gerçekliğinde tarihsel haklılığını her gün bizlere göstermeye devam ediyor. Hem de yüksek bir toplumsal maliyetle. Ütopyayı eleştirenlerin Covid-19 pandemisinde olduğu gibi zaman zaman distopyaya dönüşen sağlık hizmetinin güncel durumuna sessiz kalması ise tarihsel bir ironi.

Kuşkusuz hastaya müdahale edilen her girişimin “Sağlık Hizmeti Kaynaklı Zarar” kapsamında bir sonuç doğurması mümkündür. Ve bu biçimde kavramlaştırılmamış olsa da tarihin her döneminde, öncesinde ve modern

tıp uygulamalarının egemen olduğu son yüzyılda, tıbbi girişimlerin ve tedavilerin birçok nedenden dolayı bir zarara yol açmış ve mağduriyet yaratmış olması beklenebilir. Piyasanın sağlıkta da egemenliğini ilan ettiği son döneme kadar olası zararlar komplikasyonlar dışında ender rastlanan olgular olarak görülür. Döneme uygun en iyi eğitimi almak, işini ciddiyetle yapmak zararın ortaya çıkmasını engeller ya da en azından hekimin kusurundan çok beklenebilen bir tıbbi zarar tablosuna, komplikasyona muhatap kalınır.

Oysa 1970’lerin başında ilk işaretleri verilen ve 1980 ile rotası çizilen “piyasa ekonomisinin” hedeflerinden biri de sağlığın piyasaya açılarak bir ticari alan, kar elde edilebilecek bir yatırım sektörü haline getirmektir. Bu hedefe yönelik büyük atak 2003 yılında başlatılan “Sağlıkta Dönüşüm Programı” ile asıl manasına kavuştu. Kamu hastanelerini işletmeye dönüştüren, performans uygulaması ile kamuda hekimleri parça başı iş yaparak geli-

¹ Uzm. Dr., Adli Tıp Kurumu İstanbul Anadolu Adli Tıp Şube Müdürlüğü, acerkezoglu@yahoo.com